

Schilde, Domein De Haar

Archeologienota: Programma van maatregelen.

Rapport Nr. 1521

Titel

Archeologienota Schilde, Domein De Haar: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Jeroen Vermeersch & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053 - Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2024-080

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2024B229

Plaats en datum

Beerse, 12/03/2024

INHOUD

Inhoud.....	2
1 Administratieve gegevens	3
1 Gemotiveerd advies	4
1.1 Aanleiding vooronderzoek	4
1.2 Resultaten vooronderzoek.....	4
1.3 Afweging noodzaak verder onderzoek.....	5
2 Programma van maatregelen	6

1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode J. Verrijckt		2024-080
Projectcode Onroerend Erfgoed		2024B229
Locatie	Provincie	Antwerpen
	Gemeente	Schilde
	Deelgemeente	's-Gravenwezel
	Straat	De Haar
Kadastrale gegevens	Gemeente	Schilde
	Afdeling	3
	Sectie	A
	Percelen	181X, 181Y, 184b, 181T (partim), 162b, 162a
Coördinaten	Noordoost	X: 165.514 Y: 218.555
	Noordwest	X: 164.586 Y: 218.320
	Zuidoost	X: 164.774 Y: 218.073
	Zuidwest	X: 164.649 Y: 218.034
Oppervlakte plangebied		Ca. 81.000 m²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 57.000 m²
Erkend Archeoloog		2015/00053 - Jeroen Verrijckt

1 GEMOTIVEERD ADVIES

1.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande reliëfwijziging aan de De Haar te Schilde. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

1.2 Resultaten vooronderzoek

Tijdens het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kon enkel het bureauonderzoek uitgevoerd worden. Op basis van dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed op het terrein.

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Schilde, deelgemeente 's-Gravenwezel. Deze toponiemen komen reeds voor vanaf de volle en late middeleeuwen. Voor zover bekend zijn de archeologische waarden ook een reflectie van het feit dat de omgeving met name vanaf de middeleeuwen en nieuwe tijd in gebruik genomen werd. Het rurale karakter bleef evenwel duidelijk bewaard, zo ook tot op vandaag.

Wanneer het landschappelijke aspect wordt bekeken is wel te zien dat het plangebied gelegen is tussen een hogere droge zone van de Kempen en een lagere natere zone van de vallei van de Schijns-Nete. Daarbij hoort een ontwatering waarbij verschillende waterlopen langs het plangebied gelegen zijn al zijn er een aantal wel rechtgetrokken of gekanaliseerd. De ligging van het plangebied in een gradiëntzone kan wijzen op de kans op het aantreffen van artefactensites uit de steentijd. De kans is hier waarschijnlijk lager omdat de bodem er (ook op historische kaarten) erg nat tot drassig lijkt te zijn. De kans is groter om steentijdsites aan te treffen waar holocene duinen gelegen zijn. Deze bevinden zich in een straal van 2km. Met de introductie van de landbouw in het neolithicum zijn vruchtbare bodems ook belangrijk. De gradiëntsituatie is ook hiervoor belangrijk maar ook hier kan het zijn dat de gronden te nat zijn om die als eerste in gebruik te nemen. Iets drogere gronden in de omgeving kunnen beter geëigend zijn. Vanaf de late middeleeuwen gaat de mens zich met name concentreren in en rond bewoningskernen. Er zijn er verschillende gekend in de omgeving van het plangebied. Op basis van de cartografische bronnen was er geen bebouwing in het plangebied. Net ten zuidoosten aan de rand van het terrein was wel al sinds de 18de eeuw bebouwing aanwezig (als afgezonderd huis De Laege Haar of Leege Haar. Vanaf de late middeleeuwen is er dus een lage kans op het aantreffen van archeologische waarden. Voor WOII werd ook de tankgracht aangelegd langsheen het terrein. Het is niet duidelijk of hierbij ook een kans is op het aantreffen van resten uit WOII binnen het plangebied.

Binnen het domein De Haar wordt een reliëfwijziging uitgevoerd. Het betreft een ophoging van ongeveer 6 cm op een oppervlakte van 6 ha landbouwgrond. Deze grond wordt momenteel bewerkt als akker. De grond is afkomstig van het graven van 2 poelen, afschuiven van oevers van bestaande vijvers en organisch slib uit vijvers die geruimd worden. Die zones horen niet tot de vergunningsaanvraag. Het gaat dus enkel om het aanbrengen van de grond ter ophoging van de akker met 6cm. De grond zal gelijk uitgespreid worden en vervolgens bij de volgende bewerking van de akker mee ingeplougd worden. Hierbij wordt de ploeglaag niet aangeroerd en wordt er dus ook geen nieuwe bodemverstoring verwacht.

Op basis van bovenstaande gegevens bestaat er een verwachting, maar eerder laag voor sites uit de steentijd tot en met de volle middeleeuwen. Voor latere perioden (nieuwe tijd en 20ste eeuw) enkel ten aanzien van mogelijke defensief-militaire waarden, maar ook daar is de verwachting beperkt.

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden.

Gelet op het ontbreken van goed onderzochte, grootschalige archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied, is er een hoog potentieel op kennisvermeerdering aanwezig.

1.3 Afweging noodzaak verder onderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de plannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat de terreinen niet verstoord zullen worden, er is enkel sprake van het aanbrengen van extra grond zonder dat de ploeglaag wordt afgegraven.

Na een fase in het vooronderzoek volgt geen verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek voldoende informatie gegenereerd is om (Code van Goede Praktijk, p. 31):

1. Een archeologienota of nota op te maken die de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende staft, of;

2. Een archeologienota of nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staft (doordat de geplande bodemingrepen geen impact hebben op het eventueel aanwezige erfgoed of doordat verder onderzoek van het aanwezige erfgoed geen nuttige kenniswinst zou opleveren), of;

3. Een archeologienota of nota op te maken die de noodzaak voor een archeologische opgraving staft én een plan van aanpak hiervoor biedt, of;

4. Een archeologienota of nota op te maken die de mogelijkheid voor een behoud in situ staft én een plan van aanpak hiervoor biedt.

Na het bureauonderzoek, kon op basis van deze fase van het vooronderzoek voldoende informatie gegenereerd worden om aan te tonen dat de geplande bodemingrepen geen impact zullen hebben op het eventueel aanwezige erfgoed (punt 2). Bijgevolg wordt op basis van het onderzoek dan ook voorgesteld om geen vervolgonderzoek te adviseren. Dit omdat er geen impact zal zijn van de geplande werken op het relevant archeologisch niveau.

Op basis van bovenstaande argumentatie word een advies gegeven om de terreinen vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Een programma van maatregelen werd hierdoor niet opgemaakt.

Hierbij rekening houdend dat de geplande werken deze diepte niet zullen bereiken, adviseert J. Verrijckt bvba om het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkelingen.

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, is de geplande werken in het plangebied. De beslissing om geen vervolgonderzoek te adviseren steunt op de volgende redenering:

- Voldoende info aanwezigheid site: Nee.
- Site aanwezig: Nee, er zijn geen aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een archeologische site.
- Voldoende info over kennispotentieel en technische haalbaarheid project: het assessment heeft een lage tot matige verwachting vooropgesteld voor het aantreffen van archeologische waarden. Gezien de werken beperkt zijn door enkel de ophoging van het terrein met extra grond waarbij de ploeglaag niet afgegraven dient te worden is een vervolgonderzoek dan ook niet nodig. J. Verrijckt bvba geeft dan ook het advies om de terreinen vrij te geven.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.